

שמתוסף בהם ה"ז נכפל כ"פ במספר תלמידיהם ותלמידי תלמידיהם וק"ל, וזכות הרבים מסייעתם ובדוגמת ומתלמידי יותר מכולם.

בעת רצון יזכירו את כל אלה שכותב אודותם על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע מתאים לתוכן כתבו,

וזכות התעסקות בתו מרת פיגא תחי' בהפצת היהדות בתוככי בנות ישראל תעמוד לה לברכה והצלחה בענינה הפרטי מתאים לתוכן כתבו.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

נ.ב.

בש"ס סוטה מו' ב, לא הנ"ל הראי' על איתן שהוא מל' יושן, אבל בכ"מ בתורת החסידות מובא לראי' התרגום של ירח האיתנים,

וי"ל הטעם לשינוי זה שמביאים ראי' מענין הדומה, כי מהאיתנים האבות נמשך האיתן כח המס"נ אשר בהנשמה שהוא ישן בלתי מחודש בה כי היא מעצם נקודת הנשמה, משא"כ השכל המדות וכו', משא"כ בש"ס שקאי בענין דעגלה ערופה ומביא מענין דומה לזה, הנני מביא עליכם גו' איתן הוא וק"ל.

מכולם: תענית ז, א. וש"נ.

בש"ס סוטה כו': ראה גם הערת כ"ק אדמו"ר — בקונטרס לימוד החסידות וסה"מ תש"ג

שם.

איתן הוא: ירמי' ה, טו.

נדפס על ידי ולזכות

מרדכי בן רחל וזוגתו רחל פערל בת חנה ביילא

בניהם ובתם

לוי יצחק בן רחל פערל; שרה עלקא בת רחל פערל; מנחם מענדל בן רחל פערל;
משה יונה בן רחל פערל; שמואל בן רחל פערל; אלימלך בן רחל פערל

שיחיו לאריכות ימים ושנים טובות ובריאות

פרקש

בעלוויו, וואשינגטאן

ולזכות

מרים בת שרה ביילא

לרפואה שלימה וקרובה ולאריכות ימים ושנים טובות ובריאות

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

שיחות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יום ב' דראש השנה ושבת תשובה, ה'תשכ"ז

בלתי מוגה

יו"ל לראש השנה ושבת תשובה, ה'תשע"א

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושבעים לבריאה

— ה'פרצת —

ששים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

מאתיים וחמישים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק הבעש"ט ז"ל

ולפלא גם הקס"ד בזה, שהרי ברור אומרת האגרת, בעת שיתפרסם לימודך כו' מעיינותך כו' והדברים מופנים אל הבעש"ט, משא"כ בהנוגע לספרים שאינם מחלק תורה זו, והרי כמה חלקים בתורה ועל דרך החילוק בנגלה אשר פס"ד בהלכות מלכים נמצא בהלכות מלכים ופס"ד בהלכות טריפות נמצא הענין בהלכות טריפות ותלמוד מביא לידי מעשה, שהלימוד בהלכות טריפות נשמרים עי"ז מענינים אלו, והלימוד בהלכות מלכים מביא לענינים אלו.

ויהי רצון שכפי סגנון מכתבו, הרי באם יסור הספק בכוונת אגה"ק הנ"ל, מובן שצריך למלאות כל האמור בו, הרי כיון שכנ"ל בטל הספק הרי במרץ הכי גדול כגודל הענין דאימתי אתי מר, יתעסק בעצמו וישפיע בכל מקום שידו מגעת להפצת המעיינות באופן דהלוך ומוסיף והלוך ואור עד אשר יקוים היעוד דלילה כיום יאיר.

בברכה לבשו"ט.

ן

ב"ה, כ"ו תמוז תשי"ח
ברוקלין

הרה"ג וו"ח אי"א נו"נ רב פעלים
מוה' יהודא זאב שי'

שלום וברכה!

נעם לי לקבל מכתבו מעש"ק פנחס בו כותב אודות הטבת בריאותו ואשר לאט לאט שב לאיתנו, ויהי רצון שתהי' זה ככל שלשת הפירושים אשר באיתן, שטארק, הארט, אלט, חזק — וכמו איתן מושבך, קשה — איתן כמשמעו, קשה, ישן — בירח האיתנים בחג, ותרגומו, ירחא דעתיקא, ומבוארים הענינים בעבודת האדם לקונו בד"ה, משכיל לאיתן האזרחי, לרבנו הזקן ובביאור בד"ה אמר ריב"ל בכ"י ב"ק יוצאת, שנת תפר"ח ובכ"מ, שאם כ"א נצטוה על זה, עאכו"כ אלו מהם שהשגחה עליונה העמידתן בקרן אורה להשפיע על כו"כ מבניו של מקום, שכל

היעוד דלילה גו': תהלים קלט, יב.

ן

מו"ה יהודא זאב: סגל, מנסתר. אגרות נוספות אליו — אג"ק חט"ז ה'תתצו, ובהנסמן בהערות שם.

מושבך: בלק כד, כא.

בחג: מלכים-א ח, ב ובפרש"י.

הזקן: ראה קונטרס לימוד החסידות פ"ג (אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ג ע' שלה). וש"נ.

תפר"ח: סה"מ תרפ"ח ע' קכא ואילך. וראה גם סה"מ תשי"ג ס"ע 72 ואילך.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ראש השנה וש"פ האזינו, שבת תשובה ה'תשע"א הבעל"ט, הננו מוציאים לאור שיחות יום ב' דראש השנה וש"פ האזינו, שבת תשובה, ה'תשכ"ז, הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — כמה מכתבים (תדפיס מכרכי "אגרות-קודש — מילואים" מהשנים תרפ"ה-תשל"ה, שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנוכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

מוצש"ק פ' נצבים וילך, כ"ה אלול, ה'תש"ע (ה'פרצת),
ששים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"ח זי"ע
מאתיים וחמישים שנה להסתלקות הילולא של כ"ק הבעש"ט ז"ל
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2010 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610 • Fax. (206) 666-1770

E-mail: info@lahak.org • Internet: http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5770 • 2010

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

סדר ועימוד בתכנת "תג". הפצה בארצות-הברית: (718) 735-4585

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס "ועד הנחות בלה"ק"

Tel. (718) 604-2610 Fax. (206) 666-1770

של הר"ד דש"ק מברכים אלול חדש הרחמים, אשר נשלח לצעירי אגו"ח ע"מ לפרסמו.

כבקשתו אזכיר את כל אלו שכותב אודותם במכתבו על הציון של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע בעת רצון,

בברכת כתיבה וחתומה טובה

מ. שניאורסאהן

ה

ב"ה, ה' תמוז תשי"ח
ברוקלין

הו"ח אי"א נו"נ וכו' מוה' יוסף ליב שי'

שלום וברכה!

כמענה למכתבו מכ"ב סיון והקודמו, בו מסיים במ"ש באגה"ק הידוע של מורנו הבעש"ט, אשר שאל את פי משיח, אימתי קאתי מר, והשיב בזאת תדע בעת שיתפרסם לימודך ויתגלה בעולם ויפוצו מעינותיך חוצה וכו' ושואל:

(א) אם יוצאים בזה בלימוד גרידא, ואפשר שצריך להגיע למדריגת היחודים עליונים ועליית נשמה וכו'

והנה ענין זה, עשיית יחודים ועליית נשמה כתוב אודותם בהמשך הדברים בפירוש, שמזה מוכח שלא זהו הענין דיפוצו מעינותיך חוצה.

(ב) ואולי קושייתו, שאפשר שגם עשיית היחודים מוכרח הוא.

והנה אפילו את"ל שכן הוא, הרי אגרת קדושה זו מוכיחה שהקדמה לעשיית היחודים היא הפצת המעינות, ואם כן פשוט, שאיך שלא נפרש, מוכרחת ההפצה, אבל באמת, פירוש זה ג"כ מושלל מהמשך האגרת שכתוב שם וז"ל, והי' לי צער גדול כי מתי זה אפשר להיות, אך מזה שלמדתי סגולות וכו' נתקרה דעתי וחשבתי אפשר שעי"ז יוכלו כו' גם אנשי גילי לעליית נשמות וילמדו וישיגו כמו אני, ז.א. שישנה סגולה בכדי להגיע למעלת עליית נשמה, אבל לא נזכרה שם סגולה בהנוגע להפצת המעינות. (ג) עוד שואל, אפשר די כשלומדים כגון ספרי הרמח"ל וכו' שגם

הם מפיצים הרבה אור וכו'

ע"מ לפרסמו: תר"מ ח"ו ע' 148 ואילך. וש"נ.

ה

מוה' יוסף ליב: זוסמן, ירושת"ו.

אגה"ק הידוע של מורנו הבעש"ט: נדפסה בכש"ט בתחלתו. ובכ"מ.

בס"ד. שיחת יום ב' דראש השנה, ה'תשכ"ז.

בלתי מוגה

א. [כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן הניגון "אבינו מלכנו", ניגון ג' הבבות (להבעש"ט, הרב המגיד ורבנו הזקן), ניגון אדמו"ר האמצעי, ניגון "ימין ה'" מאדמו"ר הצ"צ, ניגון מאדמו"ר מהר"ש, ניגון מאדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע, וניגון "הבינוני"].

צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה תקעו בחודש שופר.

[אחרי המאמר צוה לפרוס מפה ולקדש, ואמר, שאלו שיצאו ידי חובתם בקידוש זה, לא יוכלו לקדש עוה"פ, אלא אם ירצו להוציא את בני ביתם].

* * *

ב. רבנו הזקן פוסק באגרת התשובה², בנוגע לברכת "סלח לנו", שכאשר מברכים בשם ומלכות, בודאי מתקיים הדבר, "בלי שום ספק וס"ס בעולם", ש"הרי ספק ברכות להקל, משום חשש ברכה לבטלה, אלא אין כאן שום ספק כלל, מאחר שביקשנו כו".

וכן הוא בנוגע לבקשה שמבקשים בר"ה "מלוך על העולם כולו בכבודך", וחותרים בברכה "ברוך אתה הוי' מלך על כל הארץ" — שבודאי נעשה כן בפועל, עם כל הפרטים שבדבר: "וידע כל פעול כו' ויבין כל יצור כו' כל אשר נשמה באפו", וכמבואר בכתבי האריז"ל³ שקאי על ג' העולמות בריאה יצירה ועשי'.

ומ"ראש השנה" נמשך ענין זה על כל השנה כולה (כמו בראש בגשמיות, שבו נמצאת החיות בתחלה, וממנו נמשכת אח"כ בכל האיברים)⁴, וההמשכה היא עד לעולם העשי', ועד להמדריגות התחתונות ביותר שבו, ועד למטה מעשרה טפחים.

וכל זה — "בלי שום ספק וס"ס בעולם", "מאחר שביקשנו כו'", ע"פ פסק חז"ל הנ"ל.

*

(1) ראה גם שיחת יום ב' דר"ה ס"ד (תו"מ חל"ח ס"ע 12 ואילך). וש"נ.

(2) פי"א. ראה לקו"ת דרושי ר"ה נח, א ואילך. ובכ"מ.

(3) סידור האריז"ל במקומו. מ"ח מס' ליל ר"ה פ"ח מ"ב. הובא בלקו"ת שלח מז, א.

ג. אמרו רז"ל⁵ "מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא", ומזה מובן שגם "מלכותא דרקיעא כעין מלכותא דארעא"⁶. ולכן למדים כמה פרטים בענין הכתרת הקב"ה למלך מהכתרת מלך בשר ודם.

ובכן:

א' הפרטים שצ"ל בהכתרת מלך בשר ודם הוא — ענין השמחה, כיון שזהו א' הסימנים לכך שהעם מתבטלים אל המלך, וחפצים לקבל על עצמם את המלך.

ומזה למדים שגם הכתרתו של מלך מלכי המלכים צ"ל באופן כזה — מתוך שמחה, וכמאמר "ומלכותו ברצון קבלו עליהם"⁷.

וכיון ש"אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו"⁸, הנה בשעה שהקב"ה תובע מבנ"י את ענין השמחה, הרי זה באופן ש"מה שהוא עושה אומר לישראל לעשות"⁹, ועליו ליתן לבנ"י את האפשרויות לענין השמחה, ושלא יהיו אצלם מניעות על השמחה.

ובפשטות: כיון שישנם כמה שנמצאים במצב של העדר השמחה, בגלל שחסר להם בעינינים המביאים לידי שמחה — צריך הקב"ה לתת להם את כל ההשפעות הטובות כדי שיוכלו להיות בשמחה, ושמחה כפשוטה (ללא "פשטילאך") — לא רק ברוחניות אלא גם בגשמיות (שהרי על רוחניות בלבד אי אפשר לברך).

ובפשטות — שתהי' שנה טובה ומבורכת בטוב הנראה והנגלה, עד לגאולה האמיתית ע"י משיח צדקנו.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א התחיל לנגן בעצמו, ועמד מלא קומתו ורקד על מקומו].

(7) נוסח ברכות ק"ש.

(8) ע"ז ג, סע"א.

(9) שמו"ר פ"ל, ט.

(5) ברכות נח, א.

(6) ראה גם תו"מ ח"ל"ח ס"ע 301 ואילך.

רש"י.

מנוקדים, כותבים מלא, אף שעפ"י דקדוק או בכתוב הוא חסר, ודוגמא בולטת בזה הוא בסידור רבינו הזקן, בכרכה אחרונה, שבדיני ברכה, שאינם מנוקדים, כתב "על הפירות" מלא יו"ד, ובשורות שלאח"ז שהן מנוקדות כתב פרות חסר יו"ד.

ג

[ח"י אלול, ה'תשי"א]

ישיבת עולי רוסיא
לוד

לחגיגת ח"י אלול אשלח ברכותי אשר אתם ואנחנו נזכה להוסיף חלקנו בבנין האלקי הענקי של מורנו הבעל שם טוב ומורנו אדמו"ר הזקן להכניס חיות בעבודת התשובה תורה עבודה וגמילות חסדים ולהוסיף אומץ בהפצת המעינות חוצה בהצלחה ובמרחב עצמי.

בברכת כתיבה וחתימה טובה

מ. ש.

ד

ב"ה, י"ד אלול תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר יצחק מנחם מענדל שי'

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מו' אלול, בו כותב שנכנס הוא למחנה הב' דמכתבי מיו"ד מנ"א, הנה יה"ר מהשי"ת שיהי' בהצלחה, וזה יוסיף לו ברכה והצלחה גם בעינינים הפרטים, שלו ושל כל ב"ב שיחיו.

נעם לי לקרות במכתבו על הרחבת המשק שלו. ואין להתפעל ממה שהוזקק לקחת הלואה להרחיב משקו, ובטח ישתדל לסלק חובותיו ברוחניות, ובמילא יסולקו ג"כ חובותיו בגשמיות. וע"ד המבואר בהקטע

ג

מצילום כתי"ק. והוא נוסח למברק.

ד

מצילום האגרת.

מוה"ר יצחק מנחם מענדל: ליס, כחב"ד. אגרת נוספת אליו — אג"ק ח"ג תיג.

מיו"ד מנ"א: אג"ק ח"ו אגרת אתשטו.

הוספה

א

[יום שלישי דסליחות, השי"ת]

מכתביו מט"ו מנ"א וכא אלול נתקבלו.

כן קבלתי ברוב ת"ח ת"ח את השופר של אמו"ר נ"ע. וטיבותי לשקי' ועפמשנ"ת בסהמ"צ להצ"צ מצות מילה פ"ג. ועפמש"כ בלקו"ת אמור לח, ב אינו שייך אלא בבני", ולא במלאכים, ולהבדיל עכו"ם.

כבקשתו, הנני נותן לו, ע"י בנו התמים הר"ד שי', חלק מטפחת של כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ. ומטובו לכתוב לבנו איך להמציאו אליו.

על שאר שאלותיו — בפעם הבאה.

ב

ב"ה, ט"ז אלול ה'תש"א

ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

... עוד העיר במכ' במ"ש בתניא פי"ג, ולאום מלאום יאמץ, מלא,

בה בשעה אשר בכתוב הוא חסר וא"ו, הנה כמדומני שכבר אמרתי לו גם בע"פ, שכן הוא בכמה ספרים. וכוונתי, בכללות, שכיון שאינם

א

מצילום כתי"ק, בשולי מכתב כללי-פרטי בתאריך יום שלישי דסליחות, השי"ת — נדפס באג"ק ח"ג אגרת תשנ"ג. — קטע זה למהורי"י שי' שו"ב ראסקין. אגרות נוספות אליו — אג"ק ח"כ אגרת ז'תשכז, ובהנסמן בהערות שם.

אאמו"ר נ"ע: ראה מכתב כ"א מנ"א השי"ת (אג"ק ח"ג אגרת תרפ"ד): "כן נודע לי זה מכבר, אשר עלתה בידו להביא ממדינתו מלפנים את השופר של אמו"ר ז"ל ובאשר הווי"ח וכו' מוהר"ר דובער שי' חאסקינד נוסע תחלת אלול הבע"ל לכאן צלחה אסיר תודה אהי' לו אם ימסור ע"י הנ"ל את השופר. ומובן אשר כל ההוצאות הכרוכות בכל הנ"ל עלי לסלקן ע"פ הוראתו נוסף על תודתי הרבה עכ"ז".

וטיבותי לשקי': ב"ק צב, ב.

ולהבדיל עכו"ם: ראה גם אג"ק ח"ח אגרת ו'תקמט בסופה, ובהנסמן בהערות שם.

ב

חלקה הראשון נדפס באג"ק ח"ד אגרת א'רד. נדפס גם בתניא בצירוף מ"מ, ליקוט פירושים ושינויי נוסחאות ע' רמד הערה 13.

בכתוב: תולדות כה, כג.

בס"ד. שיחת ש"פ האזינו, שבת תשובה, ה'תשכ"ז.

בלתי מוגה

א. נתבאר לשון רז"ל בנוגע לעשי"ת "עשרה ימים שבין ראש השנה ליום-הכפורים" (שלכאורה הוא סתירה מיני' ובי', שהרי "בין ר"ה ליוהכ"פ" ישנם רק שבעה ימים) — שבר"ה ויוהכ"פ ישנם ב' ענינים: עיקר ענינם, שמצד זה הם למעלה מהימים "שבין ר"ה ליוהכ"פ", וענין התשובה שבהם, שמצד זה נכללים גם הם ב"עשרת ימי תשובה"; וגם ענין התשובה שבהם הוא באופן נעלה יותר — מתוך שמחה (ולכן בר"ה אין אומרים וידויים כו') — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש חכ"ט ע' 203 ואילך.

ב. ובפרטיות יותר:

בר"ה יש גם דרגת התשובה שבכל עשי"ת, אבל כיון שאז מאירה גם דרגא נעלית יותר בתשובה, הרי דרגת התשובה שבכל עשי"ת היא באופן ד"שרגא בטיהרא מאי אהני", שלכן אינה תופסת מקום ואינה נרגשת כלל, ובמילא אין מקום לכל הענינים שבאים מצד דרגא זו, כמו אמירת וידוי.

ורק לאחר ר"ה, כשמתחילים הימים שבין ר"ה ליוהכ"פ, שאז ישנה רק הדרגא התחתונה דתשובה — אזי "תופסים" ("מ'כאפט זיך") שענין זה הי' כבר בשני הימים הקודמים (ימי ר"ה), אלא שבר"ה לא ידעו זאת, מצד העדר תפיסת מקום לגבי הדרגא הנעלית שבתשובה.

(4) וכמ"ש רבנו הזקן בסידורו ש"אין לומר* בר"ה אבינו מלכנו שיש בו הזכרת חטא או עון כגון אבינו מלכנו חטאנו כו' — למרות שענין התשובה הוא חרטה על העבר, שצריכה להיות גם בדיבור, "יודוי דברים", כמ"ש הרמב"ם (ריש הל' תשובה) — כיון שהתשובה דר"ה היא בדרגא נעלית יותר.
(5) בשילוב שיחת ו' תשרי שנה זו.
(6) חולין ס, ב.

(* לא רק "אין צריך לומר", אלא "אין לומר".

(1) ר"ה יח, א. וש"נ.
(2) כפירוש תיבת "בין" ברוב המקומות בש"ס — שאינו כולל את ב' הקצוות.
(3) נוסף על היותו יו"ט, כמ"ש בנוסח התפלה ובברכת המזון "יום טוב מקרא קודש הזה", ועד ש"מצוה לאכול ולשתות ולשמוח בראש השנה" (שו"ע אדה"ז אר"ח ר"ס תקצ"ז), ולא לערוך תעניות וסיגופים של תשובה [אף שיש דעות שמוותר להתענות בר"ה, עכ"פ ביום (שם ס"ה), שלכן יש חילוקי דינים בנוגע למי ששכח ח"ו יעלה ויבוא בברכת המזון (ראה שם סקפ"ח ס"י)].

ג. אך עדיין אינו מובן:

כיון שבר"ה ויוהכ"פ מאירה מדריגה נעלית ביותר של תשובה, א"כ, מהו הצורך שתהי' בהם גם מדריגת התשובה דעשי"ת (כדמוכח מזה שנקראים "עשרת ימי תשובה"), אלא שתהי' באופן שאינה תופסת מקום — לכאורה הי' מספיק שיהיו ד' ימי תשובה (הימים ש"בין ר"ה ליוהכ"פ") בלבד, ללא ר"ה ויוהכ"פ, שבהם ישנה מדריגת התשובה שלמעלה ממדריגת התשובה המאירה בכל עשי"ת?

והביאור בזה:

החילוק בין ר"ה ויוהכ"פ לשאר ימי התשובה הוא בדוגמת החילוק בין אתכפיא לאתהפכא: בר"ה ויוהכ"פ, שהם ימים טובים ואינם ימות החול — העבודה היא בבחי' אתהפכא, משא"כ עבודת שאר ימי התשובה היא בבחי' אתכפיא.

וע"פ המדובר בשבת שלפנ"ז שיש מעלה באתכפיא על אתהפכא, יובן הטעם שבחי' העבודה דעשי"ת (אתכפיא) ישנה גם בר"ה, אף שהעבודה של ר"ה מצ"ע היא נעלית יותר (אתהפכא) — כי, מצד המעלה שבאתכפיא לגבי אתהפכא, צ"ל בר"ה גם העבודה דאתכפיא בשלימותה (עם מעלתה לגבי העבודה דאתהפכא).

זאת ועוד:

לאחרי שבר"ה ישנה (לא רק העבודה שבבחי' אתהפכא, אלא) גם העבודה שבבחי' אתכפיא, הנה בכוא היום הראשון של ימי התשובה (שלאחרי ר"ה), שאז "חוזר וניעור" ענין העבודה שבבחי' אתכפיא (שבר"ה היתה בבחי' ביטול והעדר תפיסת מקום, כנ"ל) — אזי העבודה היא קלה הרבה יותר, כיון שכבר נפעל בר"ה הענין ד"כל התחלות קשות" גם לגבי העבודה דאתכפיא. ומה גם שלאחרי מעלת העבודה דר"ה בבחי' אתהפכא, אזי העבודה דאתכפיא (בעשי"ת) היא קלה יותר.

ד. ובנוגע לפועל:

יש לדעת, שעתה — בעשרת ימי תשובה — העבודה דאתכפיא היא בנקל הרבה יותר, שהרי נוסף על המעלה שבעשי"ת מצד עצמם, ניתוסף בזה הן מצד העבודה בבחי' אתכפיא שהתחילה כבר בר"ה, והן מצד מעלת העבודה דר"ה עצמו בבחי' אתהפכא.

(7) שיחת ש"פ נצו"י תשכ"ו הערה (תו"מ) 8) מכילתא ופרש"י יתרו יט, ה. ח"י... ע"י...)

בנח ובמצרים, שלהיותם רשעים, לא היו בטוחים שהכניסה לתיבה והיציאה ממצרים תהי' בזמן המדוייק שאמר הקב"ה, הנה כדי למנוע זאת, היו צריכים לשבור את התיבה ולהרוג את בני"י⁷⁸). ורש"י מפרט הטובות שעשה משה לישראל — דכיון שיש חיוב שלא להיות כפויי טובה, עליהם לעשות כל מה שביכלתם כדי למנוע פטירת משה (ולכן נזכרו רק הטובות שמהם נהנים בני"י גם ביום עליית משה להר).

ובפנימיות הענינים⁷⁹: רש"י אינו מסיים "כל מי שיש בו כח למחות כו", כי, האמת היא שיש בכחם של בני"י למחות ולבטל הגזירה, כיון שכח התשובה יכול לבטל גזר דין "אע"ג שנחתם!". והטעם שלא ביטלו זאת הוא לפי שזה נוגע בעצם הקיום של בני"י — "בעצם היום הזה". וההוראה בעבודה, שסיבת ההעלם דבחי' משה שבכאו"א היא כדי שיתייגע להתגבר על ההעלם והסתר, ועי"ז יגלה את ה"עצם" שבו — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש חיי"ט ע' 339 ואילך.

* * *

יד. כיון שיום הש"ק זה בא מיד לאחרי ר"ה, והתועדות זו היא בהמשך לר"ה — יחלקו עתה "כוס של ברכה" מהתועדות ר"ה, ואח"כ יתפללו תפלת מנחה, ויקראו בפרשת "וזאת הברכה אשר ברך משה",

ויה"ר שיקויימו כל ברכותיו של משה, עד להברכה "וליוסף אמר מבורכת ה' ארצו"⁸⁰, שיוסף הוא בחי' צדיק עליון, עד כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, ש"הוא המשביר לכל עם הארץ"⁸¹, בבני חיי ומזוני, וכולם — באופן של "רויחיי".

[לאחר חלוקת כוס של ברכה התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן הניגון "בני היכלא"].

— לאחרי עשר המכות כו', כבר שלא יוכלו לשעבדם, ולאידך, להשאירם במצרים ולפרנסם — לא הי' כדאי להם...

(79) כידוע שבפירוש רש"י מרומז גם "יינה של תורה", שהוא פנימיות התורה.

(80) ברכה לג, יג.

(81) מקץ מב, ו.

היו משעבדים את בני"י שהתייראו מהם (כו') — שהרי זה דבר שאינו בידי בשר ודם, ובלשון כ"ק מו"ח אדמו"ר במאמר ההילולא (סה"מ תש"י ע' 118): "מי הוא היודע עתו וזמנו".

(78) ולא היתה להם עצה אחרת: בנוגע

לדורו של נח — למנוע את המבול עי"ז

שיחזרו בתשובה — לא רצו... ובנוגע למצריים

לבנ"י⁷⁰ (כמארז"ל⁷¹ "אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה כו'") —
עד לקיום היעוד "ואולך אתכם קוממיות", בביאת משיח צדקנו,
יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו.

* * *

יב. כנהוג בכל התוועדות ללמוד פסוק חומש עם פרש"י. ובפרט
בשבת זו, שהיא השבת הראשונה בשנה, שזוהי ההתחלה על כל השנה
כולה — הרי בודאי צריך להיות כן.

ובכן: חלק הפרשה השייך יותר ליום השבת הוא משביעי, ועאכו"כ
ממפטיר, החל מהפסוק הראשון (הוא לא רק התחלה" בלבד, אלא גם
"ראש", שכולל את כל שאר הענינים הנמשכים ממנו) — "וידבר ה' אל
משה בעצם היום הזה לאמר"⁷².

יג. הביאור בפרש"י, "בג' מקומות⁷³ נאמר בעצם היום הזה .. בנח
.. במצרים .. אף כאן במיתתו של משה .. לפי שהיו ישראל אומרים ..
אותו אדם שהוציאנו ממצרים וקרע לנו את הים .. אין אנו מניחין אותו,
אמר הקב"ה הריני מכניסו בחצי היום כו'" (דלכאורה הי' לו לפרש רק
הפסוק שבפרשתנו, כמו בפ' נח⁷⁴, ויתרה מזו — לא לפרש מאומה, כמו
בפ' בא שסומך על פירושו בפ' נח⁷⁵) — שבשלמא בנח ובמצרים,
להיותם רשעים, היו מוכנים לעשות היפך רצון ה', אבל הדור שנכנסו
לארץ, בודאי לא יעמדו נגד רצון ה' (ולכן לא מסיים רש"י "כל מי שיש
בו כל למחות יבוא וימחה"), ורק מזה ש"בג' מקומות נאמר בעצם היום
הזה", מוכת, ש"אף כאן .. היו ישראל אומרים .. אין אנו מניחין כו'",
והיינו, שעיי"ז שימנעו ממשלה לעלות להר ("ומת בהר גו"⁷⁶) ביום שנגזר
עליו למות, אזי בדרך ממילא תתבטל הגזירה⁷⁷ דפטירת משה (משא"כ

70 ראה ספרי ופרש"י ריש פרשתנו.
71 ראה בר" פ"י, ו. זח"א רנא, א
(בהשמטות). ח"ב קעא, ב.
72 לב, מח.
73 ראה גם מכתב ימי חנוכה שנה זו
(אג"ק חכ"ד ריש ע' רסג).
74 ואף שבפ' נח עדיין לא למד התלמיד
ב"חדר" הכתוב "בעצם היום הזה" שנאמר
ביצי"מ ופטירת משה, ולכן יש מקום לפרשם
רק בפרשתנו — הרי מסגנון לשון רש"י "בג'
מקומות נאמר בעצם היום הזה .. בנח ..
במצרים .. אף כאן כו'", משמע, שכל ההכרח
לפירושו כאן הוא בגלל שכן הוא הפירוש
בשאר המקומות, וטעמא בעי — מאי אולמי'
האי מהאי.
75 ואם משום שפ' האזינו רחוקה ביותר
מפ' נח — הרי גם פ' בא היא בספר אחר
(ולא בספר בראשית).
76 שם, נ.
77 אבל בודאי לא עלה בדעתם למנוע
את הפטירה עצמה (כמו בני דורו של נח,
שברוך הטבע היו יכולים למנוע את כניסתו
לתיבה, וכן המצריים שברוך הטבע היו יכולים
למנוע יציאת בני מצרים, כשם שעד עתה

וכמדובר כמ"פ, שכיון שבין ר"ה ליוהכ"פ יש שבעה ימים, שבהם
מוכרחים להיות כל שבעת ימות השבוע — הרי יום ראשון בשבוע
דעשי"ת מתקן את כל ימי ראשון של השנה שעברה, ועד"ז בשאר ימי
השבוע; וכן בנוגע לסלילת-דרך על ימי השנה הבאה, שגם הם יהיו
באופן של תשובה, עד לאופן התשובה דר"ה.

ומעלה יתירה בקביעות שנה זו — שמיד ובסמיכות לר"ה חל יום
השבת, ששייך לענין התשובה, כידוע¹⁰ ש"שבת" אותיות "תשב", עד
שהתשובה דשבת היא תשובה עילאה¹¹, שיש בה גם המעלה שהיא
בשמחה¹², ומיום השבת זה ממשיכים את העבודה דתשובה עילאה (שהיא
בשמחה) על כל השנה כולה.

וע"פ המבואר שתשובה עילאה הו"ע התורה¹³ — הרי זה צריך
להתבטא בלימוד התורה, ועד לאופן של יגיעה, הן בלימוד הנגלה והן
בלימוד החסידות (כמבואר בהלכות ת"ת לרבנו הזקן¹⁴ שכל אדם חייב
ללמוד את כל פרד"ס התורה), ועד שתהי' שנה מבורכת בלימוד התורה
וקיום המצוות.

וכאשר "בחוקותי תלכו", "שתהיו עמלים בתורה"¹⁵ — אזי יקויים
סיפ"י דקרא, "ונתתי גשמיכם בעתם וגו' ועץ השדה יתן פריו", וכל שאר
הברכות המנויות בפרשה, בתורה שבכתב, וביתר אריכות — בתורה
שבעל-פה, "חטים ככליות כו"¹⁶, ועד לסיום ותכלית ועילוי של כל
הברכות — "ואולך אתכם קוממיות"¹⁷, בביאת משיח צדקנו, יבוא
ויגאלנו בקרוב ממש.

* * *

ה. ע"פ האמור לעיל, יובן בתוספת ביאור מאמר מאדמו"ר הצ"צ
ד"ה דרשו הוי' בהמצאו, שאמרו בשבת תשובה¹⁸.

ובהקדמה — שהפסוק¹⁹ "דרשו הוי' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב"
שייך לשבת תשובה, שהרי יש דעה — ע"פ הפסיקתא — שבשבת תשובה

9 ראה שיחת ש"פ האזינו, שבת תשובה
תשכ"ג סי"ג (תו"מ חל"ה ע' 41). וש"נ.
10 תורת נתן (למהרנ"ש) בסופו. יפ"ת
לב"ר ספכ"ב.
11 תניא אגה"ת ספ"י.
12 שם ספ"א.
13 שם ספ"ח ואילך.
14 פ"א ה"ד.
15 ר"פ בחוקותי ובתו"כ ופרש"י עה"פ.
16 תענית כג, רע"א. וש"נ.
17 שם, יג.
18 תרי"ח — נדפס באוה"ת דרושי שבת
שובה ע' איתסא ואילך.
19 ישעי' נה, ו.

מפטירין "דרשו הוי' בהמצאו"²⁰. ואפילו לפי מנהגנו, שמפטירין בשבת זו "שובה ישראל", ועל שם זה נקראת השבת בשם "שבת שובה"²¹, מ"מ, שייך פסוק זה לעשיית, כדאיתא בגמרא: "דרשו ה' בהמצאו .. אלו עשרה ימים שבין ראש-השנה ליום-הכפורים".

במאמר הנ"ל מביא הצ"צ מדברי השל"ה²², "אשר ארבעים יום מר"ח אלול עד יוהכ"פ הם ימי רצון, ומ"מ, עשיית שהם לבסוף הם רצויים יותר", שהרי עליהם נאמר "דרשו ה' בהמצאו גוי".

וההסברה בזה — דלכאורה, הרי כל הארבעים יום מר"ח אלול עד יוהכ"פ הם ימי רצון, כמארוז²³ "מה הראשונים ברצון אף האחרונים ברצון" (משא"כ האמצעיים היו שלא ברצון), כיון שאז כבר נתכפר להם חטא העגל, "סלחתי כדברך"²⁴, ולא עוד אלא שעייז ניתוסף בענין התורה "כפליים לתושי"²⁵,

— וכמדובר כמ"פ שהפירוש ד"כפליים" הוא לא רק ב"פ ככה, אלא כמ"פ ככה, ועד באין ערוך, כדאיתא בגמרא²⁶ "אלמלא חטאו ישראל לא ניתן להם אלא חמשה חומשי תורה וספר יהושע בלבד", ואילו ע"י לוחות האחרונות ישנם כ"ד ספרי תנ"ך, וכל התושבע"פ — ספרא וספרי ומכילתא וכו'²⁷, ועד ל"עלמות אין מספר, אלו ההלכות"²⁸, שזהו"ע שבאין ערוך — כדברי רבנו הזקן²⁹, ש"אחד במספר יש לו ערך לגבי מספר אלף אלפים, שהוא חלק אחד מני אלף אלפים, אבל לגבי דבר שהוא בבחי' בלי גבול ומספר כלל אין כנגדו שום ערך במספרים, שאפי' אלף אלפי אלפים וריבוא רבבות אינן אפי' כערך מספר אחד לגבי אלף אלפי אלפים וריבוא רבבות" —

וא"כ, מהי מעלתם המיוחדת של עשרת ימי תשובה דוקא?

ומבאר הצ"צ³⁰, ש"אני לדודי ודודי לי ס"ת הם ד' יודין", שהם ד' יודין דשם ע"ב,

— כידוע בענין השמות: מ"ה, ב"ן, ס"ג וע"ב, ששם מ"ה הוא

(20) ראה תוס' מגילה לא, ריש ע"ב. (24) שלח יד, כ. וראה לקו"ש חכ"ד ע' אבודרהם בסדר הפרשיות וההפטרות. טור 570 הערה 10. וש"נ.
(21) ראה לקו"ש ח"ד ע' 144. וש"נ. (25) איוב יא, ו. וראה שמו"ר רפמ"ו.
(22) נדרים כב, ב. (26) נדרים כב, ב.
(23) סוף מסכת ר"ה. (27) ראה שמו"ר שם.
(24) פרש"י תשא לג, יא. עקב ט, יח. (28) שה"ש ו, ח ובשהש"ר עה"פ.
(25) ע"ז יו"ד, סע"ב, וש"נ. (29) תניא פמ"ח (סז, ב).
(26) שם ע' א'תסב. (30)

לארץ", הרי זה לפי שלעת"ל יהי' "מעשה גדול"⁶²; והשייכות לעשרת ימי תשובה, שענינם תשובה עילאה⁶³ ("שמים"⁶⁴) — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש ח"ט ע' 204 ואילך⁶⁵, ח"ד ע' 143 ואילך⁶⁶ וחל"ד ע' 200 ואילך⁶⁷.

[בסיום הענין אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:]

וההוראה מכל האמור — שאצל כאו"א מישראל צ"ל לימוד התורה שנרגש אצלו שהתורה היא חיותו, כמשל הדגים שבים שחיותם היא בהיותם במים דוקא⁶⁸, ולכן הלימוד הוא מתוך תענוג, וכמארוז⁶⁹ "לעולם ילמוד אדם תורה במקום שלבו חפץ", כיון שלימוד התורה צ"ל מתוך תענוג דוקא, ועד שאפילו הנפש השכלית מתענגת בלימוד התורה, ובאופן של יגיעה, וכל זה בנוגע לכללות פרד"ס התורה — הן בלימוד הנגלה והן בלימוד החסידות.

וכאשר העבודה היא מתוך תענוג ומתוך שמחה — ה"ה פורצת את הגבלות העולם ("ברעכט דורך וועלט"), אבל לא באופן של שבירה ("ברעכץ"), אלא כדרכה של תורה — שבדרכי נועם עושים לו ית' דירה בתחתונים.

וכאמור לעיל (ס"ד) — שכאשר "בחקוקתי תלכו", "שתהיו עמלים בתורה" (מתוך תענוג), אזי "ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יכולה גוי",

— וגם ענין זה נכלל ב"האזינו השמים גוי' ותשמע הארץ", שהרי הפירוש בזה הוא גם שמשך דיבר ל"שמים" ול"ארץ" שימשיכו גשמיות

(62) וטעם הדבר — כי לעת"ל יקויים היעוד "את רוח הטומאה אעביר מן הארץ", ולא יהי' ההעלם שמצד הדברים הגשמיים, ובמילא לא יהי' ג"כ ההעלם שבענין המעשה, מצד שייכותו לענינים הגשמיים.
(63) והיינו, שאף שבדרך כלל צ"ל תחלה תשובה תתאה ורק לאחר באים לתשובה עילאה (כמבואר בתניא אגה"ת (פ"ח ואילך)), מ"מ, בעשיית צ"ל תשובה עילאה בקירוב [וע"ד מ"ש רבנו הזקן בתניא (ספמ"ג), שלפעמים, "דרך מקרה והוראת שעה", צ"ל מלכתחילה תשובה מאהבה (שהר"ע תשובה עילאה), ועל זה "בכה רבי ואמר יש קונה עולמו בשעה אחת" (ע"ז יו"ד, סע"ב, וש"נ), דהיינו, ללא הקדמת תשובה תתאה], ורק
לאח"ז צ"ל גם תשובה תתאה (וכמבואר בקונטרס עץ החיים מכ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע (פ"ז ואילך) שצ"ל ב' המדריגות).
(64) שהרי תשובה עילאה שייכת ללימוד התורה ("שמים"), משא"כ תשובה תתאה שייכת לקיום המצוות ("ארץ"). ובסגנון הלקו"ת (בלק עג, ב ואילך) — שתשובה תתאה הו"ע "סוד מרע ועשה טוב", ותשובה עילאה היא בדרגא נעלית יותר (והו"ע "בקש שלום גוי").
(65) בשילוב שיחות שבת תשובה ר"ו תשרי תשכ"ח.
(66) בשילוב שיחת שבת תשובה תשכ"ב.
(67) בשילוב שיחת ו' תשרי תשמ"ז.
(68) ראה ברכות סא, ב.
(69) ע"ז יט, א.

השבוע. וכפי שפירשו חסידים את פתגם רבנו הזקן שצריכים "לחיות עם הזמן" — שהכוונה היא שיש ללמוד הוראה מפרשת השבוע.⁵³

ובכן: התחלת פרשת השבוע — פרשת האזינו (שאף שנקראת ע"ש התיבה הראשונה שבפרשה (כפי שמצינו במשנה⁵⁴ ובגמרא⁵⁵ שקורין לפרשיות ע"ש התחלתן⁵⁶), הרי היא כוללת את הפרשה כולה) — היא: "האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי".

המשך השיחה — הביאור בפירוש הספרי⁵⁷ "לפי שהי' משה קרוב לשמים לפיכך אמר האזינו השמים, ולפי שהי' רחוק מן הארץ לפיכך אמר ותשמע הארץ", בשייכות לכאור"א מישראל, שענינים רוחניים ("שמים") צריכים להיות אצלו באופן של קירוב⁵⁸, וענינים גשמיים ("ארץ") באופן של ריחוק, וכן בנוגע ל"שמים" ו"ארץ" בעבודת השם גופא⁵⁹ — שלימוד התורה ("שמים") צ"ל בבחי' קירוב, השגה ותענוג, וקיום המצוות ("ארץ") צ"ל בבחי' ריחוק, קבלת עול מלכות שמים⁶⁰ (ומ"ש ישעי' "שמעו שמים והאזיני ארץ"⁶¹, "רחוק מן השמים .. קרוב

53) סה"ש תש"ב ע' 29 ואילך (נעתק ב"היום יום" ב חשון).

54) מגילה ספ"ג. ועוד.

55) שם לא, א ואילך. ועוד.

56) ראה גם תו"מ חמ"א ע' 264 הערה 16.

57) ריש פרשתנו.

58) וכמשנ"ת במאמר דשבת שלפנ"ז ד"ה

כי המצוה הזאת דש"פ נצו"י בתחלתו (תו"מ

חמ"א ע' ...), ש"מ"ש "כי קרוב אליך הדבר

מאד" (נצבים ל, יד) קאי על מצות התשובה,

והיינו, שאפילו מצות התשובה שהיא למעלה

מתו"מ, ולכן יש בכחה לכפר על חסרון

בתו"מ, "לא נפלאות היא גוי' ולא רחוקה

היא", אלא "קרוב גוי' מאד", ועאכו"כ שכן

הוא בנוגע לשאר התו"מ.

59) שהרי המדובר כאן הוא אודות שמים

וארץ של משה (והיינו, שאפילו הענינים

הרוחניים של משה — דרגא הכי נעלית —

צריכים להיות בקירוב לכאור"א מישראל, ואפילו

הענינים הגשמיים של משה צריכים להיות

אצל כאור"א מישראל בבחי' ריחוק, שכל

עניניו הם בבחי' קרובה ורוחניות, אלא

שברוחניות וקדושה גופא ישנם בחי' שמים ובחי' ארץ.

ולדוגמא: העבודה ד"בכל דרכיך דעהו"

(משלי ג, ו), אף שגדלה מעלתה כו', מ"מ,

להיותה באופן של התעסקות בעניני העולם,

הרי היא בבחי' "ארץ" לגבי העבודה ד"קדש

עצמך במותר לך" (יבמות כ, א), שהיא בבחי'

"שמים", למעלה מהתעסקות עם עניני העולם.

ולהעיר, שהענין ד"בכל דרכיך דעהו" אינו

אלא מדברי סופרים, ואילו הענין ד"קדש

עצמך במותר לך" הוא מדאורייתא (כמ"ש

רבנו הזקן — תניא ספכ"ו. פ"ל).

60) ולהעיר, ש"מצוות לאו ליהנות ניתנו"

(עירובין לא, א. וש"נ).

ואף שיש מצוה באכילת בשר שמן ויין

ישן בשבת ויו"ט (ראה רמב"ם הל' שבת פ"ל

ה"ז. שו"ע אדה"ז או"ח סרמ"ב ס"ב), שזהו

לכאורה ענין של תענוג — הרי אסור שענין

זה יהי' מצד התענוג שבדבר, אלא אדרבה, רק

מצד הקדושה (וכידוע הסיפור אודות הבעש"ט,

שראה "שור" חבוש "שטריימל" ואוכל בשר

כו' (סה"מ תרח"ץ ע' רו. וש"נ).

61) ישעי' א, ב.

הגימטריא דשם הוי' במילוי אלפי"ן (יו"ד ה"א וא"ו ה"א), ושם ע"ב הוא הגימטריא דשם הוי' במילוי יודי"ן (יו"ד ה"י וי"ו ה"י), שאז יש בו ד' יודי"ן —

וכשם שיש חילוק בד' היודי"ן בין עצם היו"ד לג' היודי"ן שהם בהמילוי, כמו"כ יש חילוק בין עשי"ת לשלושים ימי חודש אלול — ש"היו"ד ימים דעשי"ת הם גבוהים הרבה יותר מג' היודין הקודמים, בדוגמת מעלת עצם היו"ד לגבי היודי"ן שהם בהמילוי.

ו. והענין בזה:

החילוק בין עצם היו"ד לג' היודי"ן של המילוי הוא — שג' היודי"ן של המילוי אינם נמצאים תמיד, שהרי ג' יודי"ן אלו הם רק כאשר שם הוי' הוא במילוי יודי"ן, משא"כ כאשר שם הוי' הוא במילוי אלפי"ן או במילוי וא"ו"ן, ואילו עצם היו"ד נשאר קיים לעולם, ללא חילוק באיזה אופן יהי' המילוי.

וזהו ענין בחי' "איתן" — כמבואר בקונטרס לימוד החסידות³¹ בענין "משכיל לאיתן האזרחי"³², שפירושו קשה חזק וישן (והיינו, שהקושי והחוזק הוא מפני היושן, שזהו"ע שם ע"ב, שאינו מחודש), וקאי על בחי' היחידה שבנפש, שזוהי נקודת היהדות שיש בכאור"א מישראל, שהיא תמיד בתוקפה ואינה משתנית לעולם, ועד"נ³³ "כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, שנאמר³⁴ ועמך גוי' מעשה ידי להתפאר".

וזוהי המעלה המיוחדת של עשי"ת לגבי ימי חודש אלול — בדוגמת מעלת עצם היו"ד דשם הוי', בחי' איתן, בחי' היחידה שבנפש, היינו, שהתשובה דעשי"ת היא מבחי' איתן, לשון יושן, ע"ד כללות ענין התשובה שקדמה לעולם³⁵ — בנוגע ל"עולם גדול", ועד"ז בנוגע ל"עולם קטן"³⁶.

ז. ועוד מבאר הצ"צ במאמר הנ"ל³⁰ בענין המ"ם יום:

מצינו בקרבן תודה שהיו בו ארבעים חלות — שלושים חלות מצה ועשרה חלות של חמץ³⁷. והרי ידוע, שענין המצה רומז על ביטול, ואילו חמץ רומז על ישות ומציאות, שזהו ענינו של היצר הרע, שממנו באים

31) פ"ג (אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ג ע' 135).

32) וראה גם סה"מ תרפ"ח ע' קכא. סה"ש

תש"ג ע' 135.

33) תנחומא פקודי ג. ועוד.

34) תהלים פט, א.

35) מנחות עז, ב. הובא בפרש"י עה"ת צו ז, יב.

36) סנהדרין ר"פ חלק.

34) ישעי' ס, כא.

35) ראה פסחים נד, א. ועוד.

36) תנחומא פקודי ג. ועוד.

37) מנחות עז, ב. הובא בפרש"י עה"ת צו ז, יב.

כל הענינים שהם היפך הקדושה, שנקרא "שאר שבעיסה"³⁸. וזוהי המעלה המיוחדת שבקרבן תודה שהיו בה עשרה חלות של חמץ — שעי"ז "גם החמץ יכול להתברר ולהתעלות".

וממשיך הצ"צ: "ועד"ז י"ל ענין למ"ד יום של אלול ועשרת ימי תשובה, שבעשי"ת אלו יכול גם החמץ שהוא היצה"ר, שאור שבסיעה, להתעלות וליכלל באלקות כו".

והיינו, שכיון שענינם של עשרת ימי תשובה הוא בחי' איתן, שאינו משתנה לעולם — יש בכחם לברר גם את ענין החמץ עד שיתהפך לקדושה, שזהו כללות החידוש בענין התשובה שצ"ל "באותה אשה, באותו פרק, באותו מקום"³⁹, ששם פועלים ענין הבירור, עד ש"זדונות נעשו לו כזכיות"³⁹.

ח. אבל לכאורה עדיין אינו מובן:

כיון שנמצאים כבר לאחרי כל העבודה דחודש אלול, והולכים ומתקרבים לקראת יום-הכפורים, שבו "דומים למלאכים"⁴⁰ — איך יתכן שבעשי"ת יהי' אצל איש ישראל ענין של חמץ, הרומז על ישות ומציאות, שיצטרך לבררו עתה!?

אך הענין יובן ע"פ המבואר לעיל (ס"ג) במעלת האתכפאי על האתהפכא:

הן אמת שעומדים כבר לאחרי עבודת חודש אלול, שאז — כדברי רבנו הזקן בלקוטי תורה⁴¹ — המלך נמצא בשדה, ואז "רשאיין (וכ"ק מו"ח אדמו"ר מוסיף⁴²: ויכולין) כל מי שרוצה לצאת להקביל פניו, והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות", כך, שהוא עצמו נתברר כבר, אבל אעפ"כ, נשארה עדיין מציאות של חמץ וישות בעולם, שהרי דוקא לעתיד לבוא תהי' המעלה ד"את רוח הטומאה אעביר מן הארץ"⁴³, אבל עתה — אפילו לאחרי עבודת חודש אלול — עדיין ישנם חמץ וישות בעולם; ומהעולם — מתגב ("כאפט זיך אריין") החמץ גם אליו.

ובהכרח לומר כן גם מצד פשטות הענינים — שהרי בודאי לא נוטלים מאיש ישראל את ענין הבחירה. וגם ביוהכ"פ ש"דומים למלאכים" — הרי זה רק באופן ש"דומים" בלבד. ולפועל, יש עדיין

(38) ברכות, יז, א. (41) פ' ראה לב, ב. (39) יומא פו, ב. (42) סד"ה לך אמר לבי היש"ת (סה"מ (40) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סתר"י ס"ט. היש"ת ע' 167. היש"ת ע' 285). סתר"י ס"ט. וש"נ. (43) זכרי' יג, ב.

צורך לברר את העולם, שזוהי תכלית הכוונה — לא רק לברר את עצמו, אלא לברר גם את העולם, ולעשות ממנו דירה לו יתברך⁴⁴.

ובירור זה הוא בעשרת ימי תשובה דוקא, שענינם הוא בחי' איתן שאינו משתנה, ולכן יש בכחו לברר גם את היפך הקדושה — "באותו פרק, באותו מקום", "זדונות נעשו לו כזכיות".

וזהו ג"כ ענין קרבן תודה (שחלקו הוא חמץ) — ענין התשובה, לברר את היפך הקדושה ולהפכו לקדושה, וכפי שמבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר במאמר הגאולה⁴⁵ בענין "וכל החיים יודוך סלה", ש"חיים" הוא ר"ת של כל אלו החייבים בקרבן תודה: "חולה, ים, יסורים, מדבר", שתוכנם הו"ע התשובה — שהרע נהפך לטוב.

ט. וזוהי ההוראה לכאו"א מישראל:

אף שבעשי"ת עוסק הוא בעניני העולם פחות מאשר בשאר ימות השנה, וא"כ, עלול לחשוב שאין ביכלתו לפעול כ"כ בעולם ולקרב יהודי אחר כו' — הנה על כך אומרים לו, שאדרבה, עיקר העבודה של עשי"ת היא — לברר את העולם ולהפוך אותו לענין של קדושה.

וע"י עבודה זו מבררים גם את הנפש הבהמית, באופן שלא זו בלבד ש"עונה אמן בעל כרחו"⁴⁶, אלא ברצונו, כיון שמהפכים אותו לקדושה, "בכל לבבך"⁴⁷ — בשני יצריך⁴⁸.

ועד שע"י התשובה באה הגאולה — "אם ישראל עושיין תשובה נגאלין"⁴⁹, "מיד הן נגאלין"⁵⁰, בביאת משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו.

* * *

י. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה שיר המעלות ממעמקים.

* * *

יא. ידוע מ"ש השל"ה⁵¹ (כמובא כמ"פ בתורת החסידות⁵², אף שתורת החסידות עצמה היא גם מקור) שפרשת השבוע קשורה ושייכת לעניני

(44) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז. (48) ספרי ופרש"י עה"פ. משנה ברכות נד, ב"ר ספ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפל"ו. א. ובכ"מ. (49) סנהדרין צז, ב. (45) ד"ה ברוך הגומל דש"פ פנחס תרפ"ז (סה"מ תרפ"ז ע' ריא ואילך). (50) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה. (51) חלק תושב"כ ר"פ וישב (רצו, א). (46) שבת קיט, ב. (52) אוה"ת וישב רסח, א. וראה גם אג"ק חכ"ז ע' שב. (47) ואתחנן ו, ה.